

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu ensimmäinen jaosto)

22 päivänä huhtikuuta 2016 *

Valtiontuki — Direktiivi 92/81/ETY — Kivennäisöljyjen valmisteverot —
Alumiinioksidin valmistuksessa polttoaineena käytetyt kivennäisöljyt — Valmisteverovapautus —
Perusteltu luottamus — Oikeusvarmuus — Kohtuullinen aika

Asiassa T-56/06 RENV II,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues, D. Colas ja R. Coesme,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään V. Di Bucci, N. Khan, G. Conte, D. Grespan ja K. Walkerová,

vastaajana,

jossa on kyse Gardannen alueella, Shannonin alueella ja Sardiniassa alumiinioksidin valmistuksessa polttoaineena käytettävien kivennäisöljyjen vapauttamisesta valmisteverosta, jonka Ranska, Irlanti ja Italia ovat panneet täytäntöön, 7.12.2005 tehdyn komission päätöksen 2006/323/EY (EUVL 2006, L 119, s. 12) 5 artiklan kumoamista koskevasta vaatimuksesta siltä osin kuin siinä veloitetaan Ranskan tasavalta perimään takaisin yhteismarkkinoille soveltumaton valtiontuki, jonka se on myöntänyt 3.2.2002 ja 31.12.2003 välisenä aikana Gardannen alueella (Ranska) alumiinioksidin valmistuksessa polttoaineena käytettävien kivennäisöljyjen valmisteveroa koskevan vapautuksen nojalla,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Kanninen sekä tuomarit I. Pelikánová (esittelevä tuomari), E. Buttigieg, S. Gervasoni ja L. Madise,

kirjaaja: hallintovirkamies S. Bukšek Tomac,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.3.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

Asian tausta

Riidanalainen vapautus

- 1 Alumina (tai alumiinioksidi) on valkoista jauhetta, jota käytetään pääasiassa sulatoissa alumiinin valmistuksessa. Alumiinioksidia valmistetaan bauksiittimalmista jalostusmenetelmällä, jonka viimeisenä osana on hehkutus. Yli 90 prosenttia hehkutetusta alumiinioksidista käytetään metallisen alumiinin valmistamiseen sulatoissa. Loput jatkokäsitellään ja käytetään kemiallisiin sovelluksiin. Sulattoaluminan ja kemiallisen aluminan tuotemarkkinat ovat toisistaan erilliset. Kivennäisöljyä voidaan käyttää polttoaineena alumiinioksidin valmistuksessa.
- 2 Irlannissa, Italiassa ja Ranskassa on kussakin ainoastaan yksi alumiinioksidin tuottaja. Ranskassa alumiinioksidia tuottaa Gardannen alueelle sijoittautunut Alcan Inc. Alumiinioksidin tuottajia on myös Saksassa, Espanjassa, Kreikassa, Unkarissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.
- 3 Ranskan tasavalta on vuodesta 1997 lukien vapauttanut valmisteverosta alumiinioksidin valmistuksessa Gardannen alueella polttoaineena käytettävät kivennäisöljyt (jäljempänä riidanalainen vapautus). Riidanalainen vapautus otettiin Ranskan oikeudessa käyttöön vuoden 1997 lisätalousarviosta 29.12.1997 annetun lain nro 97-1239 (loi n° 97-1239, du 29 décembre 1997, portant loi de finances rectificative pour 1997; JORF 30.12.1997, s. 19101) 6 §:llä.
- 4 Ranskan vapautuksen soveltaminen Gardannen alueella hyväksyttiin 31.12.1998 asti luvan antamisesta jäsenvaltioille soveltaa tai edelleen soveltaa tiettyihin erityistarkoituksiin käytettyihin kivennäisöljyihin valmisteveron alennuksia tai vapautuksia valmisteverosta direktiivissä 92/81/ETY säädetyn menettelyn mukaisesti 30.6.1997 tehdyllä neuvoston päätöksellä 97/425/EY (EYVL L 182, s. 22). Euroopan unionin neuvosto jatkoi vapautuksen voimassaoloa tämän jälkeen 31.12.1999 asti luvan antamisesta jäsenvaltioille soveltaa tai soveltaa edelleen tiettyihin erityistarkoituksiin käytettyihin kivennäisöljyihin alennettuja valmisteverokantoja tai vapautuksia valmisteverosta direktiivissä 92/81/ETY säädetyn menettelyn mukaisesti, sekä päätöksen 97/425/EY muuttamisesta 30.3.1999 tehdyllä päätöksellä 1999/255/EY (EYVL L 99, s. 26). Neuvosto jatkoi vapautuksen voimassaoloa uudelleen 31.12.2000 asti luvan antamisesta jäsenvaltioille soveltaa tai edelleen soveltaa tiettyihin erityistarkoituksiin käytettyihin kivennäisöljyihin valmisteveron alennuksia tai vapautuksia valmisteverosta direktiivissä 92/81/ETY säädetyn menettelyn mukaisesti 17.12.1999 tehdyllä päätöksellä 1999/880/EY (EYVL L 331, s. 73).
- 5 Erityistarkoituksiin käytettäviin tiettyihin kivennäisöljyihin sovellettavista valmisteveron alennetuista määristä ja valmisteverovapautuksista 12.3.2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/224/EY (EYVL L 84, s. 23) eli viimeisellä riidanalaisesta vapautusta koskevalla päätöksellä mainitun vapautuksen voimassaoloa jatkettiin 31.12.2006 asti. Kyseisen päätöksen viidennessä perustelukappaleessa todetaan, että mainitulla päätöksellä ”ei rajoiteta [EY] 87 ja [EY] 88 artiklaan perustuvien, yhteismarkkinoiden toiminnan vääristymiin liittyvien mahdollisten menettelyjen tuloksia” ja ”sillä ei poisteta jäsenvaltioille [EY] 88 artiklan nojalla kuuluvaa velvoitetta ilmoittaa komissiolle mahdollisesti sovellettavista valtiontuista”.

Hallinnollinen menettely

- 6 Euroopan yhteisöjen komissio pyysi 2.6.1998 päivätyllä kirjeellä Ranskan viranomaisilta tietoja voidakseen tarkistaa, kuuluiko riidanalainen vapautus EY 87 ja EY 88 artiklan soveltamisalaan. Pyydettyään 10.7.1998 vastauksen antamiseksi asetetun määräajan pidennystä, joka myönnettiin 24.7.1998, Ranskan tasavalta toimitti vastauksensa 7.8.1998 päivätyllä kirjeellä.

- 7 Komissio pyysi 17.7.2000 päivätyllä kirjeellä Ranskan tasavaltaa ilmoittamaan sille riidanalaisen vapautuksen. Ranskan viranomaiset vastasivat 4.9.2000 päivätyllä kirjeellä, ettei riidanalainen vapautus ollut niiden mielestä valtiontukea eikä sitä tarvinnut siis ilmoittaa. Komissio kehotti 27.9.2000 päivätyllä kirjeellä Ranskan tasavaltaa toimittamaan lisätietoja. Komission 20.11.2000 päivätyn muistutuksen jälkeen Ranskan viranomaiset vastasivat 8.12.2000.
- 8 Komissio aloitti 30.10.2001 tekemällään päätöksellä K(2001) 3295 riidanalaisen vapautuksen osalta EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn (jäljempänä muodollinen tutkintamenettely). Kyseinen päätös annettiin tiedoksi Ranskan tasavallalle 5.11.2001 päivätyllä kirjeellä ja julkaistiin 2.2.2002 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (EYVL C 30, s. 21).
- 9 Komissio sai 26. ja 28.2.2002 sekä 1.3.2002 päivätyillä kirjeillä huomautuksia Aughinish Alumina Ltd:ltä, Eurallumina SpA:lta, Alcanilta ja European Aluminium Associationilta. Huomautukset toimitettiin Ranskan tasavallalle 26.3.2002.
- 10 Pyydettyään 21.11.2001 päivätyllä kirjeellä vastauksen antamiseksi asetetun määräajan pidennystä, joka myönnettiin 29.11.2001, Ranskan tasavalta esitti huomautuksensa 12.2.2002 päivätyllä kirjeellä.

Alumiinioksidipäätös I

- 11 Komissio teki 7.12.2005 päätöksen 2006/323/EY Gardannen alueella, Shannonin alueella ja Sardiniaassa alumiinioksidin valmistuksessa polttoaineena käytettävien kivennäisöljyjen vapauttamisesta valmisteverosta, jonka Ranska, Irlanti ja Italia ovat panneet täytäntöön (EUVL 2006, L 119, s. 12; jäljempänä alumiinioksidipäätös I).
- 12 Alumiinioksidipäätös I koskee aikaa ennen 1.1.2004, jolloin energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27.10.2003 annettua neuvoston direktiiviä 2003/96/EY (EUVL L 283, s. 51), jolla kumottiin kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/81/ETY (EYVL L 316, s. 12) ja kivennäisöljyjen valmisteverojen määrien lähentämisestä 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/82/ETY (EYVL L 316, s. 19), alettiin soveltaa 31.12.2003 lähtien (57 perustelukappale). Päätöksessä ulotetaan kuitenkin muodollinen tutkintamenettely koskemaan myös 31.12.2003 jälkeistä aikaa (92 perustelukappale).
- 13 Alumiinioksidipäätöksen I päätösosassa todetaan muun muassa seuraavaa:

”1 artikla

Ranskan, Irlannin ja Italian 31 päivään joulukuuta 2003 asti myöntämät vapautukset alumiinioksidin valmistuksessa käytetyn raskaan polttoöljyn valmisteverosta ovat [EY] 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

2 artikla

17 päivän heinäkuuta 1990 ja 2 päivän helmikuuta 2002 välisenä aikana myönnettyä tukea ei peritä takaisin siltä osin kuin se ei sovellu yhteismarkkinoille, koska tämä olisi yhteisön oikeuden yleisperiaatteiden vastaista.

3 artikla

Edellä 1 artiklassa mainittu tuki, jota myönnettiin 3 päivän helmikuuta 2002 ja 31 päivän joulukuuta 2003 välisenä aikana, on [EY] 87 artiklan 3 kohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltuva tukea, jos tuensaajien maksaman veron määrä oli vähintään 13,01 euroa 1 000 kilolta raskasta polttoöljyä.

4 artikla

– – tuki, jota myönnettiin 3 päivän helmikuuta 2002 ja 31 päivän joulukuuta 2003 välisenä aikana, ei ole [EY] 87 artiklan 3 kohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea, jos tuensaajien maksaman veron määrä ei ollut 13,01 euroa 1 000 kilolta raskasta polttoöljyä.

5 artikla

1. Ranskan, Irlannin ja Italian on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet 4 artiklassa tarkoitetun yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen perimiseksi takaisin tuensaajilta.

– –

5. Ranskan, Irlannin ja Italian on kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta velvoitettava 4 artiklassa tarkoitetun yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen tuensaajat maksamaan sääntöjenvastaisesti myönnetty tuki takaisin korkoineen.”

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

- 14 Ranskan tasavalta nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 17.2.2006 toimittamallaan kannekirjelmällä nyt käsiteltävän kanteen, joka merkittiin rekisteriin asianumerolla T-56/06.
- 15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 2.5.1991 tehdyn ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 14 artiklan nojalla ja toisen jaoston ehdotuksesta asianosaisia kuultuaan siirtää nyt käsiteltävän asian mainitun työjärjestyksen 51 artiklan nojalla laajennettuun ratkaisukokoonpanoon.
- 16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja yhdisti 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 50 artiklan nojalla asianosaisia kuultuaan asian T-56/06 ja asiat T-50/06, T-60/06, T-62/06 ja T-69/06 (jäljempänä alumiinioksidiasiat I) suullista käsittelyä varten 24.5.2007 antamallaan määräyksellä.
- 17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin yhdisti alumiinioksidiasiat I tuomion antamista varten, kumosi alumiinioksidipäätöksen I ja hylkäsi asiassa T-62/06 kanteen muilta osin 12.12.2007 annetulla tuomiolla Irlanti ym. v. komissio (T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ja T-69/06, EU:T:2007:383).
- 18 Komissio haki muutosta kyseiseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioon 26.2.2008 päivätyllä valituskirjelmällä.
- 19 Unionin tuomioistuin kumosi 2.12.2009 annetulla tuomiolla komissio v. Irlanti ym. (C-89/08 P, Kok., EU:C:2009:742) edellä 17 kohdassa mainitun tuomion Irlanti ym. v. komissio (EU:T:2007:383) siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kumonnut alumiinioksidipäätöksen I, palautti alumiinioksidiasiat I unionin yleiseen tuomioistuimeen ja määräsi oikeudenkäyntikuluista päätettäväksi myöhemmin.
- 20 Edellä 19 kohdassa mainitun tuomion komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2009:742) johdosta alumiinioksidiasiat I annettiin 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 118 artiklan 1 kohdan nojalla laajennetun toisen jaoston käsiteltäviksi unionin yleisen tuomioistuimen presidentin 18.12.2009 tekemällä päätöksellä.

- 21 Asianosaiset jättivät 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 119 artiklan 1 kohdan mukaisesti kirjallisia huomautuksia sisältävät kirjelmänsä: Ranskan tasavalta 16.2.2010 ja komissio 28.4.2010. Ranskan tasavalta totesi kirjallisia huomautuksia sisältävässä kirjelmässään, että kun otetaan huomioon edellä 19 kohdassa mainittu tuomio komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2009:742), se luopuu kanteensa toisesta kanneperusteesta, joka koskee perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä.
- 22 Laajennetun toisen jaoston puheenjohtajan 1.3.2010 antamalla määräyksellä alumiinioksidiasiat I yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentin 20.9.2010 tekemällä päätöksellä alumiinioksidiasiat I siirrettiin laajennetun neljännen jaoston käsiteltäviksi.
- 23 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi 21.3.2012 annetulla tuomiolla Irlanti v. komissio (T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV ja T-69/06 RENV, Kok., EU:T:2012:134) alumiinioksidipäätöksen I siltä osin kuin siinä todetaan tai siltä osin kuin se perustuu toteamukseen siitä, että Ranskan tasavallan, Irlannin ja Italian tasavallan 31.12.2003 asti myöntämät vapautukset alumiinioksidin valmistuksessa polttoaineena käytetyn raskaan polttoöljyn valmisteverosta (jäljempänä valmisteverovapautukset) ovat EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ja siltä osin kuin siinä määrätään Ranskan tasavalta, Irlanti ja Italian tasavalta toteuttamaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet näiden vapautusten perimiseksi takaisin tuensaajilta, jos tuensaajien maksaman veron määrä ei ole ollut vähintään 13,01:tä euroa 1 000 kilolta raskasta polttoöljyä.
- 24 Komissio haki muutosta kyseiseen unionin yleisen tuomioistuimen tuomioon 1.6.2012 päivätyllä valituskirjelmällä.
- 25 Unionin tuomioistuin kumosi edellä 23 kohdassa mainitun tuomion Irlanti v. komissio (EU:T:2012:134), palautti alumiinioksidiasiat I unionin yleiseen tuomioistuimeen ja määräsi oikeudenkäyntikuluista päätettäväksi myöhemmin 10.12.2013 antamallaan tuomiolla komissio v. Irlanti ym. (C-272/12 P, Kok., EU:C:2013:812).
- 26 Edellä 25 kohdassa mainitun tuomion komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2013:812) johdosta alumiinioksidiasiat I annettiin ensimmäisen jaoston käsiteltäviksi unionin yleisen tuomioistuimen presidentin 21.1. ja 10.3.2014 tekemillä päätöksillä.
- 27 Asianosaiset jättivät 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 119 artiklan 1 kohdan nojalla kirjallisia huomautuksia sisältävät kirjelmänsä: Ranskan tasavalta 20.2.2014 ja komissio 8.4.2014. Ranskan tasavalta totesi kirjallisia huomautuksia sisältävässä kirjelmässään, että kun otetaan huomioon edellä 25 kohdassa mainittu tuomio komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2013:812), se luopuu kanteensa ensimmäisestä kanneperusteesta, joka koskee EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteen virheellistä soveltamista, ja rajaa mainitun kanteensa vaatimukset koskemaan vain alumiinioksidipäätöksen I 5 artiklan kumoamista siltä osin kuin siinä veloitetaan se perimään takaisin yhteismarkkinoille soveltumaton valtiontuki, jonka se on myöntänyt 3.2.2002 ja 31.12.2003 välisenä aikana riidanalaisen vapautuksen nojalla (jäljempänä riidanalainen tuki), ja komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Komissio otti tämän huomioon kirjallisia huomautuksia sisältävässä kirjelmässään.
- 28 Alumiinioksidiasiat I siirrettiin 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 118 artiklan 1 kohdan nojalla laajennetun ensimmäisen jaoston käsiteltäviksi unionin yleisen tuomioistuimen presidentin 30.9.2014 tekemällä päätöksellä.
- 29 Unionin yleinen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.
- 30 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 6.3.2015 pidetyssä istunnossa.

- 31 Ranskan tasavalta vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa alumiinioksidipäätöksen I 5 artiklan siltä osin kuin siinä määrätään riidanalaisen tuen takaisin perimisestä (jäljempänä riidanalainen päätös)
  - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 32 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää kanteen ja
  - velvoittaa Ranskan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

- 33 Ranskan tasavalta vetoaa nyt käsiteltävän kanteen tueksi enää yhteen ainoaan kanneperusteeseen, joka vastaa kanteen kolmatta kanneperustetta, joka perustuu siihen, että komissio on riidanalaisen päätöksen tehdessään loukannut luottamuksensuojaa, oikeusvarmuutta ja kohtuullisessa ajassa toimimista koskevia periaatteita.
- 34 Ranskan tasavalta vetoaa ensimmäiseksi luottamuksensuojaa, oikeusvarmuutta ja kohtuullisessa ajassa toimimista koskevien periaatteiden loukkaamiseen perustuvan kanneperusteensa tueksi alumiinioksidipäätöksen I 98 ja 99 perustelukappaleeseen, joissa komissio myöntää sellaisten poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaolon, jotka estävät [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 14 artiklan 1 kohdan ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan riidanalaisen tuen takaisin perimisen.
- 35 Ranskan tasavalta vetoaa toiseksi päätökseen 2001/224, jolla annetaan lupa soveltaa edelleen riidanalaisista vapautusta 31.12.2006 asti, ja direktiivin 2003/96 18 artiklan 1 kohtaan, jolla viimeksi mainittu päätös vahvistetaan; kyseinen päätös ja mainittu 18 artiklan 1 kohta estivät komissiota katsomasta, ettei riidanalaisen tuen saaja eli Alcan voinut enää luottaa perustellusti kyseisen tuen sääntöjenmukaisuuteen sen jälkeen, kun muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehty päätös julkaistiin 2.2.2002 EYVL:ssä.
- 36 Ranskan tasavalta viittaa kolmanneksi siihen, että Alcan saattoi luottaa perustellusti riidanalaisen tuen sääntöjenmukaisuuteen sen johdosta, että komissio oli viivytellyt tehdessään alumiinioksidipäätöksen I, joka tehtiin vasta 7.12.2005, vaikka se oli julkaissut muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen ja saanut osapuolten viimeiset huomautukset vuoden 2002 helmikuussa ja vaikka oikeusvarmuutta ja kohtuullisessa ajassa toimimista koskevat periaatteet estivät sen, että se viivyttelisi loputtomasti käyttäessään toimivaltaansa valtioneuvoston alalla.
- 37 Ranskan tasavalta nojautuu neljänneksi siihen, ettei komissio voi perustella tätä tutkintaan kulunutta lähes neljän vuoden pituista ajanjaksoa asian erityisellä moniselitteisyydellä, koska se ei ole täsmentänyt, miltä osin arviointi, joka koski valmisteverovapautusten soveltuvuutta EY 87 artiklan ja erityisesti valtioneuvoston ympäristönsuojelulle annettujen vuosien 1994 ja 2001 yhteisön suuntaviivojen kanssa, aiheutti huomattavia vaikeuksia, kun otetaan huomioon se, että komissiolla oli jo laaja tuntemus valmisteverovapautuksista.
- 38 Ranskan tasavalta nojautuu viidenneksi oikeuskäytäntöön, jossa vahvistetaan Euroopan unionin tuomioistuimilla oleva mahdollisuus arvioida komission muodolliseen tutkintamenettelyyn käyttämän ajan kohtuullisuutta, ja näin on myös asetuksen N:o 659/1999 voimaantulon jälkeen. Ranskan tasavallan mukaan asetuksen N:o 659/1999 15 artiklaa, jossa asetetaan tuen takaisin perimiselle

kymmenen vuoden vanhentumisaika, ei ole mahdollista tulkita siten, että komissio voi tutkia tuen soveltuvuutta yhtä pitkän ajan, ilman, että tällä olisi kielteistä vaikutusta saman asetuksen 15 artiklassa nimenomaisesti säädettyyn 18 kuukauden pituiseen viitteelliseen tutkinta-aikaan.

- 39 Komissio väittää, että nyt käsiteltävä kanneperuste ei ole perusteltu.
- 40 Alustavasti on huomautettava, ettei komissio voi asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan 1 kohdan mukaan vaatia valtiontuen takaisin perimistä, jos tämä olisi unionin lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.
- 41 Ranskan tasavalta katsoo nyt käsiteltävässä tapauksessa nimenomaan, että riidanalainen päätös on ristiriidassa luottamuksensuojaa, oikeusvarmuutta ja kohtuullisessa ajassa toimimista koskevien periaatteiden kanssa.
- 42 Tässä yhteydessä on aluksi huomautettava, että luottamuksensuojan periaatteen, joka on unionin oikeuden peruseriaate (tuomio 14.10.1999, *Atlanta v. Euroopan yhteisö*, C-104/97 P, Kok., EU:C:1999:498, 52 kohta), mukaan kyseiseen periaatteeseen voi vedota jokainen taloudellinen toimija, jolle toimielin on synnyttänyt perusteltuja odotuksia (tuomio 11.3.1987, *Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products (Lopik) v. ETY*, 265/85, Kok., EU:C:1987:121, 44 kohta; tuomio 24.3.2011, *ISD Polska ym. v. komissio*, C-369/09 P, Kok., EU:C:2011:175, 123 kohta ja tuomio 27.9.2012, *Producteurs de légumes de France v. komissio*, T-328/09, EU:T:2012:498, 18 kohta). Silloin, kun huolellinen ja asiantunteva taloudellinen toimija voi ennakoida, että toimielimet toteuttavat toimen, joka voi vaikuttaa sen etuihin, se ei kuitenkaan voi vedota kyseiseen periaatteeseen, kun tällainen toimenpide toteutetaan (ks. tuomio 1.2.1978, *Lührs*, 78/77, Kok., EU:C:1978:20, 6 kohta ja tuomio 25.3.2009, *Alcoa Trasformazioni v. komissio*, T-332/06, EU:T:2009:79, 102 kohta). Oikeus vedota luottamuksensuojaan edellyttää kolmen kumulatiivisen edellytyksen täyttymistä. Asianomaisen toimielimen on ensiksikin täytynyt antaa asianomaiselle täsmällisiä, ehdottomia ja yhtäpitäviä vakuutteluja, jotka on saatu toimivaltaisilta ja luotettavilta tahoilta. Näiden vakuuttelujen on toiseksi oltava sellaisia, että ne saavat aikaan perustellun odotuksen sen henkilön mielessä, jolle ne on osoitettu. Annettujen vakuuttelujen on kolmanneksi oltava sovellettavien oikeussääntöjen mukaisia (ks. em. tuomio *Producteurs de légumes de France v. komissio*, EU:T:2012:498, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 43 Tämän jälkeen on huomautettava erityisesti luottamuksensuojan periaatteen sovellettavuudesta valtiontukien alalla, että jäsenvaltio, jonka viranomaiset ovat myöntäneet tuen rikkoen EY 88 artiklassa määrättyjä menettelysääntöjä, voi vedota tuensaajajäsenvaltion perusteltuun luottamukseen riitauttaakseen unionin tuomioistuimissa sen komission päätöksen pätevyyden, jolla kyseinen jäsenvaltio on määrätty perimään tuki takaisin, muttei välttyäkseen velvollisuudelta toteuttaa kyseisen päätöksen täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet (ks. tuomio 14.1.1997, *Espanja v. komissio*, C-169/95, Kok., EU:C:1997:10, 48 ja 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että kun otetaan huomioon ilmoitusvelvollisuudella oleva perustavanlaatuinen merkitys siinä, että komissio voi harjoittaa tehokkaasti valtiontukien valvontaa, joka on pakottava, tuensaajat voivat lähtökohtaisesti perustellusti luottaa mainitun tuen sääntöjenmukaisuuteen ainoastaan silloin, kun tukea myönnettäessä on noudatettu EY 88 artiklassa määrättyä menettelyä, ja huolellisen taloudellisen toimijan on yleensä voitava varmistua siitä, että mainittua menettelyä on noudatettu. Erityisesti silloin, kun tuki on pantu täytäntöön ilman, että siitä olisi ilmoitettu ensin komissiolle, jolloin se on EY 88 artiklan 3 kohdan nojalla sääntöjenvastainen, tuensaajalla ei voi kyseisenä ajankohtana olla perusteltua luottamusta sen myöntämisen säännönmukaisuuteen (ks. vastaavasti edellä 42 kohdassa mainittu tuomio *Producteurs de légumes de France v. komissio*, tuomion 20 ja 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista (tuomio 20.9.1990, *komissio v. Saksa*, C-5/89, Kok., EU:C:1990:320, 16 kohta; ks. myös tuomio 29.4.2004, *Italia v. komissio*, C-298/00 P, Kok., EU:C:2004:240, 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 30.11.2009, *Ranska v. komissio*, T-427/04 ja T-17/05, Kok., EU:T:2009:474, 263 kohta).

- 44 On vielä muistutettava, että se, että hallinnollinen menettely toimitetaan kohtuullisessa ajassa, on unionin oikeuden yleinen periaate (tuomio 27.11.2003, Regione Siciliana v. komissio, T-190/00, Kok., EU:T:2003:316, 136 kohta). Lisäksi oikeusvarmuutta koskeva perustavanlaatuisen vaatimus, joka estää sen, että komissio voisi viivyttää loputtomasti toimivaltansa käyttöä, johtaa tuomioistuimen tutkimaan, paljastaako hallinnollisen menettelyn kulku tämän toimielimen toiminnan viivästyneen kohtuuttomasti (tuomio 24.9.2002, Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komissio, C-74/00 P ja C-75/00 P, Kok., EU:C:2002:524, 140 ja 141 kohta ja tuomio 14.1.2004, Fleuren Compost v. komissio, T-109/01, Kok., EU:T:2004:4, 145–147 kohta).
- 45 Se, että komissiolla kestää jonkin aikaa päättää, että tuki on sääntöjenvastainen ja että jäsenvaltion on poistettava se ja perittävä se takaisin, voi tietyissä olosuhteissa synnyttää mainitun tuen saajissa perustellun luottamuksen, joka voi estää sen, että komissio velvoittaa mainitun jäsenvaltion määräämään kyseisen tuen palautettavaksi (tuomio 24.11.1987, RSV v. komissio, 223/85, Kok., EU:C:1987:502, 17 kohta). Silloin kun on kyse ilmoittamattomista valtiontuista, tällainen viivytys voidaan kuitenkin katsoa komissiosta johtuvaksi vasta siitä lähtien, kun se on saanut tietää yhteismarkkinoille soveltumattomien tukien olemassaolosta (edellä 43 kohdassa mainittu tuomio Italia v. komissio, EU:C:2004:240, 91 kohta).
- 46 Pelkästään se, että asetuksessa N:o 659/1999 ei lukuun ottamatta sitä kymmenen vuoden vanhentumisaikaa (tuen myöntämisestä lukien), jonka päätyttyä tukea ei voida enää määrätä takaisin perittäväksi, säädetä mistään ohjeellisestakaan määräajasta komission sääntöjenvastaisesta tuesta mainitun asetuksen 13 artiklan 2 kohdan nojalla, jonka mukaan saman asetuksen 7 artiklan 6 kohdassa asetettu määräaika ei sido komissiota, tekemälle tutkinnalle, ei ole esteenä sille, että unionin tuomioistuimet tarkastavat, onko komissio jättänyt toimimatta kohtuullisessa ajassa tai onko se viivytellyt liikaa (ks. vastaavasti ja analogisesti viitteellisen määräajan osalta tuomio 15.6.2005, Regione autonoma della Sardegna v. komissio, T-171/02, Kok., EU:T:2005:219, 57 kohta; tuomio 9.9.2009, Diputación Foral de Álava ym., T-230/01–T-232/01 ja T-267/01–T-269/01, EU:T:2009:316, 338 ja 339 kohta sekä tuomio 9.9.2009, Diputación Foral de Álava ym. v. komissio, T-30/01–T-32/01 ja T-86/02–T-88/02, Kok., EU:T:2009:314, 259 ja 260 kohta).
- 47 Lopuksi on huomautettava, että oikeuskäytännön mukaan oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että silloin kun komissio on sille kuuluvan huolellisuusvelvoitteen vastaisesti luonut moniselitteisen tilanteen sen vuoksi, että se on saanut aikaan epävarmuustekijöitä ja että sovellettava säännöstö ei ole selkeä, yhdistettynä siihen, ettei komissio ole reagoinut asiassa pitkään aikaan, vaikka se on ollut tietoinen asianomaisista tuista, sen tehtävänä on selventää mainittu tilanne ennen kuin se ryhtyy mihinkään toimiin määrätäkseen jo maksetut tuet palautettaviksi (ks. vastaavasti tuomio 9.7.1970, komissio v. Ranska, 26/69, Kok., EU:C:1970:67, 28–32 kohta).
- 48 Asianosaisten väitteitä on tarkasteltava nyt käsiteltävässä tapauksessa edellä 42–47 kohdassa mieleen palautettujen sääntöjen valossa.
- 49 Ranskan tasavalta ei kiistä sitä, ettei se ole koskaan ilmoittanut riidanalaista tukea komissiolle. Kyseinen tuki on siis myönnetty EY 88 artiklan 3 kohtaa rikkoen ilmoittamatta siitä ensin komissiolle.
- 50 Ranskan tasavalta vetoaa käsiteltävässä tapauksessa sellaisten poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaoloon, joiden nojalla Alcan on voinut perustellusti luottaa riidanalaisen vapautuksen ja näin ollen riidanalaisen tuen sääntöjenmukaisuuteen.
- 51 Ranskan tasavalta ei voi kuitenkaan perustellusti vedota käsiteltävässä tapauksessa tällaisiin poikkeuksellisiin olosuhteisiin, ja näin on jäljempänä 52–86 kohdassa esitetyistä syistä.
- 52 Toisin kuin Ranskan tasavalta väittää, muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen julkaiseminen EYVL:ssä on ollut omiaan johtamaan siihen, ettei Alcan voinut enää luottaa perustellusti riidanalaisen vapautuksen sääntöjenmukaisuuteen, kun otetaan huomioon neuvoston komission

ehdotuksesta antamien hyväksymispäätösten – mukaan lukien päätöksen 2001/224, joka oli voimassa riidanalaisessa päätöksessä kyseessä olevan ajanjakson aikana – sanamuodolla aikaisemmin luotu moniselitteinen tilanne.

- 53 Unionin tuomioistuin katsoi edellä 25 kohdassa mainitun tuomion komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2013:812), joka sitoo Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan toisen kohdan mukaan unionin yleistä tuomioistuinta, 52 ja 53 kohdassa, että se, että neuvoston hyväksymispäätökset tehtiin komission ehdotuksesta ja että komissio ei ole koskaan käyttänyt sillä olevia direktiivin 92/81 8 artiklan 5 kohtaan tai EY 230 ja EY 241 artiklaan perustuvia toimivaltuuksia saadakseen hyväksymispäätökset poistetuiksi tai muutetuiksi, oli otettava huomioon arvioitaessa yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperimisvelvollisuutta luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden kannalta, kuten komissio oli alumiinioksidipäätöksessä I tehnytkin jättäessään määräämättä takaisin perittäväksi tukia, jotka oli myönnetty 2.2.2002 saakka, jolloin EYVL:ssä julkaistiin päätökset EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta. Kyseinen perustelu oli ratkaiseva sille unionin tuomioistuimen edellä 25 kohdassa mainitun tuomion komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2013:812) 54 kohdassa esittämälle toteamukselle, jonka mukaan saman tuomion 39–44 kohdassa esitetyt perustelut eivät voineet olla oikeudellisena perustana unionin yleisen tuomioistuimen johtopäätökselle siitä, että alumiinioksidipäätöksellä I kyseenalaistetaan neuvoston hyväksymispäätösten pätevyys ja loukataan näin oikeusvarmuuden periaatetta ja toimielinten toimien laillisuusolettamaa koskevaa periaatetta, eikä näihin samoihin perusteluihin nojautuvalle johtopäätökselle siitä, että komissio oli asiassa T-62/06 RENV loukannut hyvän hallinnon periaatetta.
- 54 Luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteista ilmenevien vaatimusten kannalta neuvoston komission ehdotuksesta tekemien hyväksymispäätösten sanamuodolla luotu moniselitteinen tilanne esti ainoastaan perimästä takaisin riidanalaisen vapautuksen nojalla myönnetyn tuen siihen saakka, kunnes EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta tehty päätös julkaistiin EYVL:ssä. Mainitusta julkaisemisesta lähtien sitä vastoin Alcanin piti tietää, että jos riidanalainen vapautus on valtioneutua, komission olisi hyväksyttävä se EY 88 artiklan mukaisesti.
- 55 Tästä seuraa, että toisin kuin Ranskan tasavalta väittää, muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen julkaiseminen johti todellakin siihen, ettei Alcan voinut enää luottaa perustellusti, kuten se oli aikaisemmin voinut, riidanalaisen vapautuksen sääntöjenmukaisuuteen neuvoston komission ehdotuksesta aikaisemmin tekemien hyväksymispäätösten nojalla.
- 56 Komissio on siis ottanut alumiinioksidipäätöksen I 98 perustelukappaleessa perustellusti huomioon sen, että tapauksen olosuhteet olivat poikkeukselliset, sillä komission neuvostolle esittämät ehdotukset synnyttivät osin epäselvän tilanteen ja ylläpitivät sitä, ja sen, että siltä osin kuin se ei voinut määrittää, olivatko – ja mahdollisesti milloin – jäsenvaltiot tosiasiallisesti ilmoittaneet eri tuensaajille sen päätöksestä aloittaa muodollinen tutkintamenettely, ei voitu sulkea pois sitä mahdollisuutta, että tuensaajat ovat oikeutettuja vetoamaan luottamuksensuojan periaatteeseen 2.2.2002 asti, jolloin komission päätökset EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta valmisteverovapautusten osalta julkaistiin EYVL:ssä, kunhan pidetään mielessä, että ilmoituksen julkaiseminen poisti viimeistään neuvoston hyväksymispäätösten sanamuotoon liittyvän epävarmuuden siitä, että komission olisi hyväksyttävä kyseessä olevat toimenpiteet perustamissopimuksen 88 artiklan mukaisesti, jos ne olivat valtioneutua.
- 57 Tällaisen ratkaisun oikeellisuutta ei kyseenalaisteta Ranskan tasavallan esittämällä eri väitteillä.
- 58 Yhtäältä sillä, että Ranskan tasavallalle annettiin direktiivin 2003/96 18 artiklan 1 kohdassa, kun sitä luetaan yhdessä saman direktiivin 28 artiklan 2 kohdan kanssa, lupa soveltaa edelleen riidanalaisista vapautuksista 1.1.2003 alkaen, ei ole merkitystä sen kannalta, oliko Alcan voinut mahdollisesti luottaa perustellusti kyseisen vapautuksen sääntöjenmukaisuuteen 3.2.2002 ja 31.12.2003 välisen ajanjakson osalta. Ajankohtana, jolloin direktiivin 2003/96 18 artiklan 1 kohtaa alettiin soveltaa, eli 1.1.2003, Alcanin piti näet olla tietoinen vireillä olevasta riidanalaisista vapautuksista koskevasta muodollisesta

- tutkintamenettelystä ja siitä, että jos riidanalainen vapautus on valtiontukea, komission olisi hyväksyttävä se EY 88 artiklan mukaisesti. Kyseistä tilannetta ei ole voitu muuttaa sillä, että direktiivi 2003/96 annettiin 27.10.2003 ja se tuli voimaan 31.10.2003; kyseisen direktiivin johdanto-osan 32 perustelukappaleessa todetaan nimenomaisesti, että direktiivi ”ei rajoita [EY] 87 ja [EY] 88 artiklan mukaisesti toteutettavien valtion tukia koskevien menettelyjen soveltamista” (ks. vastaavasti ja analogisesti edellä 25 kohdassa mainittu tuomio komissio v. Irlanti ym., EU:C:2013:812, 51 kohta). Direktiivin 2003/96 18 artiklan 1 kohta ei siten ollut omiaan synnyttämään muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen julkaisemisen jälkeen Alcanin mielessä perusteltua luottamusta riidanalaisen vapautuksen sääntöjenmukaisuuteen valtiontukisääntöjen kannalta.
- 59 Toisaalta se, että komissio viivytteli tehdessään alumiinioksidipäätöstä I, ei ole poikkeuksellinen olosuhde, joka on omiaan synnyttämään Alcanin mielessä perustellun luottamuksen riidanalaisen vapautuksen sääntöjenmukaisuuteen, ja näin on kaikista jäljempänä 60–86 kohdassa esitetyistä syistä.
- 60 Ensinnäkin on tutkittava, onko muodolliseen tutkintamenettelyyn käytetty käsiteltävässä tapauksessa kohtuuttoman paljon aikaa.
- 61 Tässä yhteydessä on todettava, että edellä 45 kohdassa mainitussa tuomiossa RSV v. komissio (EU:C:1987:502), johon Ranskan tasavalta vetoaa, on katsottu, että sillä, että komissiolta kului 26 kuukautta päätöksensä tekemiseen, ylitettiin kohtuuden rajat.
- 62 Asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 6 kohdan mukaan muodollisen tutkintamenettelyn päätökseen saattamiselle asetettu viitteellinen määräaika on ilmoitettujen valtiontukien yhteydessä 18 kuukautta. Kyseistä määräaika on, vaikka sitä ei asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 2 kohdan mukaan sovelletakaan sääntöjenvastaisiin tukiin (ks. edellä 46 kohta), pidettävä hyödyllisenä lähtökohtana arvioitaessa sellaisen muodollisen tutkintamenettelyn keston kohtuullisuutta, joka koskee, kuten käsiteltävässä tapauksessa, tukea, jota ei ole ilmoitettu.
- 63 Nyt käsiteltävässä tapauksessa on todettava, että komissio pyysi 17.7.2000 Ranskan tasavaltaa, Irlantia ja Italian tasavaltaa ilmoittamaan valmisteverovapautukset valtiontukisäännösten nojalla. Se sai vastaukset, joita ei voida pitää ilmoituksena, vuoden 2000 syyskuussa, lokakuussa ja joulukuussa. Se aloitti tämän jälkeen muodollisen tutkintamenettelyn 30.10.2001 tekemällään päätöksellä, joka annettiin asianomaisten jäsenvaltioiden tiedoksi 5.11.2001 ja julkaistiin EYVL:ssä 2.2.2002. Komissio sai lopuksi Auginish Aluminan (26.2. ja 1.3.2002 päivätyt kirjeet), Euralluminan (28.2.2002 päivätyt kirjeet), Alcanin (1.3.2002 päivätyt kirje) ja European Aluminium Associationin (26.2.2002 päivätyt kirje) lausumat. Kyseiset huomautukset toimitettiin Irlannille, Italian tasavallalle ja Ranskan tasavallalle 26.3.2002.
- 64 Irlanti esitti lausumansa muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä 8.1.2002. Komissio pyysi 18.2.2002 Irlannilta lisätietoja, ja tämä vastasi 26.4.2002 pyydettyään ensin vastauksen antamiseksi asetetun määräajan pidennystä. Pyydettyään samalla tavalla 21.11.2001 vastauksen antamiseksi asetetun määräajan pidennystä, Ranskan tasavalta lausui aloittamispäätöksestä 12.2.2002. Italian tasavalta esitti lausumansa 6.2.2002.
- 65 Alumiinioksidipäätös I tehtiin 7.12.2005.
- 66 Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemisen ja alumiinioksidipäätöksen I tekemisen välillä kului siis vähän yli 49 kuukautta.
- 67 Tällainen ajanjakso, joka on lähes kaksi kertaa pidempi kuin se ajanjakso, joka otettiin huomioon edellä 45 kohdassa mainitussa tuomiossa RSV v. komissio (EU:C:1987:502) ja vähän yli kaksi kertaa pidempi kuin se ajanjakso, josta asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 6 kohdassa säädetään muodollisen

- tutkintamenettelyn päätökseen saattamiselle ilmoitettujen valtiontukien yhteydessä, näyttää kohtuuttomalta. Oikeuskäytännön mukaan on silti tutkittava, voitiinko kyseinen ajanjakso oikeuttaa käsiteltävän tapauksen olosuhteiden kannalta.
- 68 Käsiteltävässä tapauksessa 49 kuukauden pituista tutkinta-aikaa ei voida kuitenkaan perustella niillä seikoilla, joihin komissio vetoaa.
- 69 Kyseisessä ajanjaksossa otetaan tosin huomioon yhtäältä jäsenvaltioille ja tuensaajille asetettu määräaika esittää huomautuksensa ja toisaalta se, että Ranskan, Irlannin ja Italian hallitukset ovat pyytäneen määräaikaajan pidennystä voidakseen esittää huomautuksensa ja vastauksensa muodollisen tutkintamenettelyn yhteydessä. Kun otetaan huomioon se, että käsiteltävässä tapauksessa valmisteverovapautukset liittyvät kiinteästi toisiinsa, koska kyse on samankaltaisista toimenpiteistä, jotka hyväksyttiin rinnakkain toteutettujen menettelyjen päätteeksi samalla neuvoston päätöksellä, on otettava huomioon kaikki kyseessä olevissa asioissa esitetyt menettelyyn liittyvät asiakirjat ja erityisesti se, että Irlanti vastasi 26.4.2002 viimeiseen komission lähettämään lisätietopyyntöön.
- 70 Tämän viimeksi mainitun päivämäärän jälkeen on kuitenkin kulunut vähän yli 43 kuukautta ennen kuin komissio teki alumiinioksidipäätöksen I. Tällainen kyseessä olevien asioiden tutkimiseen kulunut aika ei kuitenkaan ole kaikkien asianomaisten valtioiden ja asianomaisten osapuolten toimittamien huomautusten valossa oikeutettavissa nyt käsiteltävän tapauksen olosuhteissa.
- 71 Ensimmäiseksi on todettava asioiden väitetystä vaikeudesta, ettei sitä ole näytetty toteen, ja, vaikka näin olisikin, sillä ei voitaisi perustella sitä, että asian tutkinta on kestänyt niinkin pitkään kuin nyt käsiteltävässä tapauksessa. Minkään seikan perusteella ei näet voida päätellä, että komissiolla olisi ollut erityisen merkittäviä oikeudellisia ongelmia, koska alumiinioksidipäätös I on lisäksi pituudeltaan kohtuullinen (112 perustelukappaletta) eikä sen perusteluista ilmene mitään ilmeistä vaikeutta. Tämän jälkeen on huomautettava, että – kuten Ranskan tasavalta perustellusti korostaa – komissio oli tietoinen valmisteverovapautuksista paljon ennen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista, koska ensimmäiset vapautuspyynnöt tehtiin Irlannin osalta vuonna 1992, Italian tasavallan osalta vuonna 1993 ja Ranskan tasavallan osalta vuonna 1997. Lisäksi juuri komissio on toimittanut valmisteverovapautusten hyväksymispäätöksiä koskevat peräkkäiset ehdotukset neuvostolle saatuaan niitä koskevat pyynnöt Ranskan tasavallalta, Irlannilta ja Italian tasavallalta. Lopuksi on todettava, että komissio on valtiontukia koskevissa kertomuksissaan ilmoittanut Maailman kauppajärjestölle (WTO) Irlannissa sovellettavasta vapautuksesta.
- 72 Komissio on lisäksi itse todennut, että se katsoi vuodesta 1999 alkaen valmisteverovapautusten olevan ristiriidassa valtiontukisääntöjen kanssa. Se on siis kyseisestä ajankohdasta lukien voinut tarkastella yksityiskohtaisemmin mainittujen vapautusten sääntöjenmukaisuutta kyseistä alaa koskevien sääntöjen kannalta.
- 73 Lisäksi se, ettei komissio ole enää pyytänyt mitään lisätietoja Ranskan tasavallalta, Irlannilta tai Italian tasavallalta niiden 43 kuukauden kuluessa, jotka edelsivät alumiinioksidipäätöksen I tekemistä, osoittaa, että sillä oli jo kyseisenä ajankohtana käytettävinaan kaikki seikat, joita se tarvitsi tehdäkseen valmisteverovapautuksia koskevan päätöksensä.
- 74 Lopuksi on todettava kivennäisöljyjen verotusta koskevan yhteisön järjestelmän kehittymisestä ja etenkin direktiivin 2003/96 antamisesta seuranneista väitetyistä vaikeuksista, ettei komissio voi vedota niihin perustellusti, kuten Ranskan tasavalta väittää. Alumiinioksidipäätös I koskee näet oikeudellista tilannetta, jota ei säännelty direktiiviin 2003/96, jota alettiin soveltaa vasta 1.1.2004 alkaen, perustuvalla kivennäisöljyjen verotusta koskevalla uudella järjestelmällä vaan aikaisemmin sovelletulla kivennäisöljyjen verotusta koskevalla järjestelmällä. Yhteisön säännösten kehittymisellä, johon komissio vetoaa, ei siis ole mitään vaikutusta nyt käsiteltävässä tapauksessa. Tämä saa vahvistuksen siitä, että komissio aloitti alumiinioksidipäätöksessä I uuden muodollisen tutkintamenettelyn Gardannen alueella, Shannonin alueella ja Sardiniasa alumiinioksidin

valmistuksessa polttoaineena käytettyjä kivennäisöljyjä koskevista valmisteverovapautuksista 1.1.2004 – jolloin direktiiviin 2003/96 perustuvaa kivennäisöljyjen verotusta koskevaa uutta järjestelmää alettiin soveltaa – alkaneen ajanjakson osalta. On joka tapauksessa korostettava sitä, että alumiinioksidipäätös I tehtiin lähes kaksi vuotta direktiivin 2003/96 antamisen jälkeen. Komission vetoama pelkkä tarve ottaa alumiinioksidipäätöksessä I huomioon direktiiviin 2003/96 perustuva kivennäisöljyjen verotusta koskeva uusi järjestelmä ei voinut riittää oikeuttamaan sitä, että asian tutkimiseen kului niinkin pitkä aika kuin nyt käsiteltävässä tapauksessa.

- 75 Tämän perusteella komissiolla oli hyvät tiedot valmisteverovapautuksiin liittyvästä oikeudellisista seikoista ja tosiseikoista koskevasta kehiksestä eikä sillä ollut mitään ilmeisiä vaikeuksia tutkia niitä valtioneuvoston kannalta.
- 76 Toiseksi komission väittämistä käytännön vaikeuksista ja kielellisistä vaikeuksista on todettava, että vaikka ne näytettäisiin toteen, niillä ei voida oikeuttaa sitä, että asian tutkinta on kestänyt niinkin kauan kuin nyt käsiteltävässä tapauksessa. Komissiolla oli joka tapauksessa käytettävissään yksiköitä, joiden avulla se voi selvittää vetoamistaan kielellisistä vaikeuksista ja valmisteverovapautusten rinnakkaisesta tutkinnasta paljon lyhyemmässä ajassa kuin nyt käsiteltävässä tapauksessa etenkin sen ansiosta, että sen yksiköiden toiminta on sovitettu hyvin yhteen.
- 77 Riidanalaisen tuen tutkinta on siis kestänyt nyt käsiteltävässä tapauksessa kohtuuttoman kauan.
- 78 Toiseksi on vielä tutkittava, onko se – kuten Ranskan tasavalta väittää –, että komissio ylitti muodollisen tutkintamenettelyn kuluessa kohtuullisen ajan, johtanut siihen, että Alcan on voinut kohtuudella olettaa, että komissiolla ei ollut enää epäilyjä ja että riidanalaisista vapautuksista ei vastustettaisi, ja saattoiko kyseinen kohtuullisen ajan ylittäminen estää komissiota vaatimasta 3.2.2002 ja 31.12.2003 välisenä aikana myönnetyn tuen takaisin perimistä, kuten edellä 45 kohdassa mainitussa tuomiossa RSV v. komissio (EU:C:1987:502, 16 kohta), johon Ranskan tasavalta vetoaa, on katsottu.
- 79 Edellä 45 kohdassa mainitussa tuomiossa RSV v. komissio (EU:C:1987:502) tosin katsottiin, että se 26 kuukauden pituinen aika, joka komissiolta oli kulunut päätöksensä tekemiseen, oli saattanut synnyttää kantajana olevan tuensaajan mielessä sellaisen perustellun luottamuksen, joka oli omiaan estämään toimielintä velvoittamasta kyseessä olevia kansallisia viranomaisia määräämään, että kyseinen tuki oli palautettava.
- 80 Vaikka yksityisten intressejä suojaavan oikeusvarmuuden vaatimuksia on noudatettava, nämä vaatimukset on kuitenkin myös saatettava tasapainoon sellaisten yleisten etujen suojaamisen vaatimusten kanssa, joihin kuuluu valtioneuvoston alalla yleinen etu välttää se, että kilpailulle vahingolliset valtion tuet vääristävät markkinoiden toimintaa, mikä edellyttää vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sitä, että sääntöjenvastaiset tuet palautetaan aikaisemman tilanteen ennalleen saattamiseksi (ks. tuomio *European Ferries (Vizcaya)* ja 5.8.2003, *P & O Diputación Foral de Vizcaya v. komissio*, T-116/01 ja T-118/01, Kok., EU:T:2003:217, 207 ja 208 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 81 Oikeuskäytännössä on siis tulkittu edellä 45 kohdassa mainittua tuomiota RSV v. komissio (EU:C:1987:502) siten, että kyseisen tuomion taustalla olevan asian konkreettisilla olosuhteilla on ollut ratkaiseva merkitys yhteisöjen tuomioistuimen asennoitumiselle (ks. vastaavasti edellä 43 kohdassa mainittu tuomio *Italia v. komissio*, EU:C:2004:240, 90 kohta; tuomio 29.4.2004, *Italia v. komissio*, C-372/97, Kok., EU:C:2004:234, 119 kohta; edellä 46 kohdassa mainittu tuomio *Diputación Foral de Álava ym. v. komissio*, EU:T:2009:314, 286 kohta ja edellä 46 kohdassa mainittu tuomio *Diputación Foral de Álava ym.*, EU:T:2009:316, 344 kohta). Erityisesti on todettava, että tuki, josta edellä 45 kohdassa mainitussa tuomiossa RSV v. komissio (EU:C:1987:502) oli kyse, oli myönnetty ennen kuin komissio aloitti sitä koskevan muodollisen tutkintamenettelyn. Siitä oli tehty lisäksi – tosin vasta sen maksamisen jälkeen – virallinen ilmoitus komissiolle. Tuki perustui lisäksi komission hyväksymiin

tukiin liittyviin lisäkustannuksiin ja koski alaa, jolle oli vuodesta 1977 lukien myönnetty komission hyväksymiä tukia. Lopuksi on todettava, että tuen soveltuvuuden tutkinta ei edellyttänyt yksityiskohtaista tutkimusta.

- 82 Nyt käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan ole olemassa kaikkia edellä 45 kohdassa mainitun tuomion RSV v. komissio (EU:C:1987:502) taustalla olevan asian poikkeuksellisia olosuhteita. Kuten edellä 45 kohdassa mainitun tuomion RSV v. komissio (EU:C:1987:502) taustalla olevassa asiassa, komissio oli tosin jo sillä hetkellä, kun se näyttää olleen toimeton, tietoinen riidanalaisesta vapautuksesta ja se oli siis saattanut muotoilla kantansa kyseisen vapautuksen sääntöjenmukaisuudesta valtioneuvoston kannalta, joten sen ei tältä osin tarvinnut enää suorittaa yksityiskohtaista tutkimusta. Nyt käsiteltävästä tapauksesta puuttuvat kuitenkin muut edellä 45 kohdassa mainitussa tuomiossa RSV v. komissio (EU:C:1987:502) huomioon otetut olennaiset seikat. Nyt käsiteltävässä asiassa on erityisesti niin, että riidanalainen tuki on myönnetty sen jälkeen, kun komissio aloitti riidanalaisesta vapautuksesta koskevan muodollisen tutkintamenettelyn.
- 83 Tämä erottaa edellä 45 kohdassa mainitussa tuomiossa RSV v. komissio (EU:C:1987:502) kyseessä olleen tapauksen olennaisesti nyt käsiteltävän kanteen taustalla olevasta tapauksesta. Ranskan tasavalta ei siis voi hyödyllisesti vedota nyt käsiteltävässä tapauksessa edellä 45 kohdassa mainittuun tuomioon RSV v. komissio (EU:C:1987:502).
- 84 Lisäksi on otettava huomioon se, että 11.11.2004 annetun tuomion Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio (C-183/02 P ja C-187/02 P, Kok., EU:C:2004:701) 52 kohdassa katsottiin poikkeuksellisista olosuhteista, joiden perusteella sääntöjenvastaisen tuen saaja saattaa perustellusti luottaa tuen sääntöjenmukaisuuteen, ja tarkemmin sanottuna perustellusta luottamuksesta, joka voi syntyä komission toimimattomuudesta, että komission ilmeisellä toimimattomuudella ei ole merkitystä silloin, kun tukiohjelmaa ei ole ilmoitettu sille. Nyt käsiteltävässä tapauksessa komission 43 kuukautta kestäneellä ilmeisellä toimimattomuudella sen jälkeen, kun Irlanti antoi vastauksen komission viimeiseen lisätietopyyntöön (ks. edellä 70 kohta), ei – vaikka se onkin ristiriidassa kohtuullisessa ajassa toimimista koskevan periaatteen kanssa – ole kuitenkaan erityistä merkitystä sovellettaessa valtioneuvoston sääntöjä riidanalaiseen tukeen. Nyt käsiteltävässä tapauksessa pelkästään kyseisen toimimattomuuden perusteella ei siis voida todeta, että kyse on sellaisista poikkeuksellisista olosuhteista, jotka voivat synnyttää Alcanin mielessä perustellun luottamuksen riidanalaisen tuen sääntöjenmukaisuuteen valtioneuvoston kannalta. Tästä seuraa, että pelkästään se, että nyt käsiteltävässä tapauksessa on loukattu kohtuullisessa ajassa toimimista koskevaa periaatetta alumiinioksidipäätöstä I tehtäessä, ei estänyt komissiota määräämästä kyseisessä päätöksessä riidanalaisesta tuesta takaisin perittäväksi.
- 85 Kohtuullisessa ajassa toimimista koskevan vaatimuksen noudattamatta jättämiseen perustuva väite on siten hylättävä.
- 86 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole osoittanut nyt käsiteltävässä tapauksessa sellaisten poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaoloa, joiden johdosta Alcan on voinut kohtuudella olettaa, että komissiolla ei ollut enää epäilyjä ja että riidanalaisesta vapautuksesta ei vastustettaisi, ja jotka olisivat estäneet komissiota määräämästä alumiinioksidipäätöksen I viidennessä perustelukappaleessa riidanalaisen tuen takaisin perittäväksi.
- 87 Kanneperuste, joka perustuu siihen, että komissio on loukannut luottamuksensuojaa, oikeusvarmuutta ja kohtuullisessa ajassa toimimista koskevia periaatteita, ja näin ollen nyt käsiteltävä kanne, joka perustuu vain tuohon ainoaan kanneperusteeseen, kokonaisuudessaan on siis hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 88 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 219 artiklan mukaan ratkaisussa, jotka unionin yleinen tuomioistuin tekee sinne ratkaisun kumoamisen jälkeen palautetussa asiassa, unionin yleinen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jotka ovat aiheutuneet yhtäältä asian käsittelystä unionin yleisessä tuomioistuimessa ja toisaalta muutoksenhakuasian käsittelystä unionin tuomioistuimessa. Siltä osin kuin unionin tuomioistuin on edellä 19 kohdassa mainitussa tuomiossa komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2009:742) ja edellä 25 kohdassa mainitussa tuomiossa komissio v. Irlanti ym. (EU:C:2013:812) määrännyt, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin, unionin yleisen tuomioistuimen on päätettävä tässä tuomiossa myös kyseisten muutoksenhakuasioiden käsittelystä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.
- 89 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 135 artiklan 1 kohdan mukaan on kuitenkin niin, että kohtuuden niin vaatiessa unionin yleinen tuomioistuin voi poikkeuksellisesti päättää, että hävinnyt asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan mutta tämä veloitetaan korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut vain osittain. Saman työjärjestyksen 135 artiklan 2 kohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin voi lisäksi velvoittaa myös voittaneen asianosaisen korvaamaan oikeudenkäyntikulut osittain tai kokonaan, jos se katsotaan perustelluksi kyseisen asianosaisen menettelyn takia, ottaen huomioon myös tämän menettely ennen asian vireilletuloa. Unionin yleinen tuomioistuin voi erityisesti velvoittaa toimielimen, jonka päätöstä ei ole kumottu, korvaamaan oikeudenkäyntikulut siitä syystä, että mainittu päätös on ollut puutteellinen, mikä on voinut johtaa siihen, että kantaja on nostanut kanteen (ks. analogisesti tuomio 9.9.2010, Evropaiki Dynamiki v. komissio, T-387/08, EU:T:2010:377, 177 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 90 Nyt käsiteltävässä tapauksessa Ranskan tasavallan vaatimukset eivät ole menestyneet. Edellä 77 kohdasta kuitenkin ilmenee, että komissio on loukannut kohtuullisessa ajassa toimimista koskevaa periaatetta riidanalaista päätöstä tehdessään, mikä on voinut rohkaista Ranskan tasavaltaa nostamaan nyt käsiteltävän kanteen mainitun loukkaamisen toteamiseksi. Unionin yleinen tuomioistuin katsoo tässä tilanteessa, että asioiden T-56/06, T-56/06 RENV I ja T-56/06 RENV II osalta on oikeutettua ja kohtuullista velvoittaa Ranskan tasavalta vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan kolme neljäsosaa komissiolle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista ja velvoittaa komissio vastaamaan yhdestä neljäsosasta omista oikeudenkäyntikuluistaan. Asioiden C-89/08 P ja C-272/12 P osalta – siltä osin kuin komission vastapuolina on kussakin niistä ollut viisi osapuolta – Ranskan tasavalta on asioissa T-56/06, T-56/06 RENV I ja T-56/06 RENV II vahvistetun jakoperusteen mukaisesti velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja kolmesta kahdeskymmenesosasta eli yhdestä viidesosasta kolmesta neljäsosasta komissiolle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista ja velvoittaa komissio vastaamaan yhdestä viidesosasta omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kanne hylätään.**
- 2) **Ranskan tasavalta veloitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan kolme neljäsosaa Euroopan komissiolle asioissa T-56/06, T-56/06 RENV I ja T-56/06 RENV II aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista ja kolme kahdeskymmenesosaa komissiolle asioissa C-89/08 P ja C-272/12 P aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.**

3) Komissio veloitetaan vastaamaan yhdestä neljäsosasta omista oikeudenkäyntikuluistaan asioissa T-56/06, T-56/06 RENV I ja T-56/06 RENV II sekä yhdestä viidesosasta omista oikeudenkäyntikuluistaan asioissa C-89/08 P ja C-272/12 P.

Kanninen

Pelikánová

Buttigieg

Gervasoni

Madise

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä huhtikuuta 2016.

Allekirjoitukset